

บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey study) ได้กำหนดแนวทางดำเนินการศึกษาโดยมีรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. เนื่องจากหน่วยหลักของการศึกษา (Unit of Analysis) คือ ครัวเรือน โดยต้องศึกษาเฉพาะแม่บ้านของคริวเรือน ถึงความรู้ ความตระหนัก และทางเลือกในการจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากคริวเรือนของครอบครัวในเขตเมือง ในขณะที่เชียงใหม่เป็นเมืองศูนย์กลางในระดับเขตภาคเหนือตอนบน มีความเจริญ เป็นเมืองท่องเที่ยว พื้นที่เขตเทศบาลเชียงใหม่จึงมีลักษณะเด่นควรแก่การเลือกกำหนดเป็นพื้นที่การวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งต้องการจะเลือกศึกษาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองเชียงใหม่ที่แนวกวาลิจะเป็นแนวที่ใหญ่ที่สุด มีชุมชนมากถึง 21 ชุมชน จากทั้งหมดนั้นชุมชนบ้านเด่นสามัคคีประสบกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ทั้งน้ำท่วม มีบ่อพักขยะอยู่ใจกลางชุมชน ชุมชนนี้มีประชากรสตรีจำนวน 289 คน จากคริวเรือนทั้งสิ้น 289 คริวเรือน

2. กลุ่มตัวอย่างได้แก่ แม่บ้านชุมชนบ้านเด่นสามัคคี จำนวน 165 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเทียบจากตารางสำเร็จรูปของ Darwin Hendel (มนัส สุวรรณ, 2544) ณ ระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage random sampling) โดยภายในชุมชนบ้านเด่นสามัคคีจะแบ่งเก็บข้อมูลตามซอย โดยซอยที่ 3, 4, 5, 6, 7, 8 และซอยไม่มีเลขที่

3.2 แหล่งข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิได้จากแบบสอบถามแจกประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 165 ชุด
2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าจากเอกสารการวิจัยเอกสารข้อมูลพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษาและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของผู้หญิงในชุมชน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาคั้งนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งจะแบ่งได้เป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 สอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ อาชีพ การศึกษา อาชีพ และสถานภาพทางสังคม

ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากครัวเรือน ได้แก่ สารเคมีในครัวเรือน ขยะมูลฝอย ขยะอันตราย น้ำ และพลังงานไฟฟ้า

ส่วนที่ 3 สอบถามความตระหนักถึงวิธีการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากครัวเรือน

ส่วนที่ 4 สอบถามแนวทางการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากครัวเรือน

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อเก็บรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะทางเลือกในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากครัวเรือน

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาคั้งนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 ส่วน คือ (1) ข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งงานวิจัยที่ศึกษาในเรื่องที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ในส่วนของแนวคิดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากครัวเรือน แนวคิดสตรีกับการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมครัวเรือน และแนวคิดเกี่ยวกับความรู้และความตระหนักในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม (2) ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อให้ทราบถึงความรู้ ความตระหนัก แนวทางการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากครัวเรือน รวมทั้งใช้แบบสอบถามปลายเปิดประกอบการสังเกตสภาพภายในครัวเรือนแบบไม่เป็นทางการ เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะถึงทางเลือกในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากครัวเรือน

หลังจากจัดทำแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงของข้อมูล จึงได้นำแบบสอบถามไปทดสอบ จำนวน 20 ชุด บริเวณชุมชนใจแก้วซึ่งเป็นชุมชนใกล้เคียง จากนั้นแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ชุมชนบ้านเด่นสามัคคี ซึ่งจะเก็บข้อมูลจากสตรีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 165 คน โดยต้องเป็นสตรีที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป ครัวเรือนละ 1 คน แบ่งเก็บข้อมูลตามซอย คือ ซอยที่ 3, 4, 5, 6, 7, 8 ซอยละ 25 ชุด และซอยไม่มีเลขที่ จำนวน 15 ชุด ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 2 สัปดาห์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ลงรหัสและประมวลผลโดยใช้โปรแกรม SPSSpc

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ข้อมูลทั่วไป ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ โดยการแจกแจงความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ถึงความแตกต่างของลักษณะของประชากรว่ามีปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

2. วิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากครัวเรือน จะวัดจากค่าคะแนนความถูกต้องที่แม่บ้านตอบแบบสอบถาม โดยหากตอบข้อใดถูกจะนำคะแนนที่ได้มาคิดคำนวณน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย ในการคำนวณจะเทียบบัญญัติไตรยางค์ โดยเทียบค่าคะแนนรวมเท่ากับ 100% หากแม่บ้านรายใดได้คะแนนรวม เท่ากับจำนวนข้อคำถามในแต่ละข้อ ก็หมายความว่าแม่บ้านรายนั้นได้คะแนนเทียบเท่า 100% หลังจากนั้นนำคะแนนของแต่ละรายที่ได้มาคำนวณค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย เพื่อหาความรู้รวมของแม่บ้านทั้งหมดว่า มีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากครัวเรือน อยู่ในระดับใด

การคำนวณค่าความรู้จะประยุกต์ใช้สถิติในการหาอัตราภาคชั้น

$$\begin{aligned} \text{อัตราภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้นที่ต้องการ}} \\ &= \frac{100 - 0}{3} \\ &= 33.3\% \end{aligned}$$

โดยแปลความหมายดังนี้

คะแนน 66.8% ขึ้นไป	หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจดี
คะแนน 33.4 – 66.7%	หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง
ได้คะแนนไม่เกิน 33.3%	หมายถึง	มีความรู้ความเข้าใจน้อย

3. วิเคราะห์ความตระหนักถึงวิธีการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากครัวเรือน ใช้เกณฑ์ในการวัด 5 ระดับ คือ "รุนแรงมากที่สุด" มีคะแนน เท่ากับ 5 คะแนน "รุนแรงมาก" มีคะแนน เท่ากับ 4 คะแนน "รุนแรงปานกลาง" มีคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน "รุนแรงน้อย" มีคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน และ "ไม่รุนแรง" มีคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

การคำนวณค่าความรุนแรงจะประยุกต์ใช้สถิติในการหาอัตราภาคชั้น

$$\begin{aligned} \text{อัตราภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้นที่ต้องการ}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.21 – 5.00	หมายถึง	รุนแรงมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.41 – 4.20	หมายถึง	รุนแรงมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.61 – 3.40	หมายถึง	รุนแรงปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.81 – 2.60	หมายถึง	รุนแรงน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.80	หมายถึง	ไม่รุนแรง

4. วิเคราะห์ในส่วนทางเลือกในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากครัวเรือน โดยการจัดของทางเลือกการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากครัวเรือน จากนั้นนำผลการจัดหมวดหมู่มาทำการจัดลำดับข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่อแจกแจงรายละเอียด ข้อเสนอแนะของแม่บ้าน ซึ่งจะได้ข้อมูลที่แสดงให้เห็นแนวคิด ประสิทธิภาพในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากครัวเรือน พร้อมทั้งข้อเสนอทางแก้ปัญหาในอนาคต

วิเคราะห์การจัดหมวดหมู่การปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากครัวเรือน ใช้เกณฑ์ในการวัด 3 ระดับ คือ “ทำทุกครั้ง” มีคะแนน เท่ากับ 3 คะแนน “ทำเกือบทุกครั้ง” มีคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน “ทำบางครั้ง” มีคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

ส่วน “ไม่ทำ” มีคะแนน เท่ากับ 0 คะแนน จะไม่นำมาคำนวณค่าร้อยละแต่รายงานผลในตารางเฉพาะค่าความถี่เท่านั้น

การคำนวณค่าการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากครัวเรือน จะประยุกต์ใช้สถิติในการหาอัตราภาคชั้น

$$\begin{aligned}
 \text{อัตราภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้นที่ต้องการ}} \\
 &= \frac{3-1}{3} \\
 &= 0.66
 \end{aligned}$$

โดยมีเกณฑ์เพื่อแปลผลดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.00	หมายถึง	ทำทุกครั้ง
คะแนนเฉลี่ย	1.67 – 2.33	หมายถึง	ทำเกือบทุกครั้ง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.66	หมายถึง	ทำบางครั้ง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved